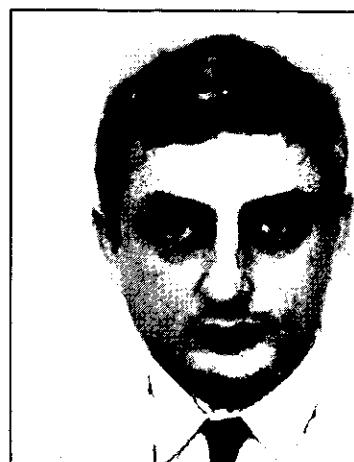

אוקיינאווה

המערכה האחרונה של צבא ארה"ב במלחמה

יותר מ-40 נושאות מטוסים, 18 אוניות מערכה, 200 משחתות ומאות ספינות סיוע ונחתות - ובסך הכול 1,300 כלי שיט ועליהם קרוב ל-200 אלף חיילים - ריכוז האמריקנים לכיבוש אוקיינאווה. מהאי הזה הם תיכננו לפלוש לאיי יפן המרכזיים. האמריקנים העריכו שהמבצע ימשך שלושה שבועות, אך בפועל הוא נמשך שלושה חודשים, ובמהלכו נהרגו יותר בני אדם מאשר בהיחשימה ובנגסקי גם יחד. המחיר העצום ששילמו האמריקנים - יותר מ-12 אלף הרוגים ו-30 אלף פצועים - שיכנע אותם לזנוח את תוכניות הפלישה ליפן ולהפעיל נשק גרעיני לסיום המלחמה

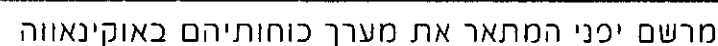

אל"ם (מילי) בני מיכלסון

רמ"ח היסטוריה בעבר

כלי

המערכה על אוקיינאווה הייתה המתקפה האמריקנית האחרונה במלחמה. היה זה המבצע המשולב הגדול ביותר של בעלות הברית (גדול אף מהפלישה לנורמנדיה ב-1944) וסיכם את כלל הלקחים שלמדו שני הצדדים במבצעים משולבים קודמים בשלוש שנות המלחמה שלפני כן. במערכה הזאת הביאו הן בעלות הברית והן היפנים לשדה הקרב את המיטב שבאמתחתם. ליפנים הייתה המערכה הזאת חשובה במיוחד, כיוון שאת המגננה הם ניהלו הפעם על מה שנחשב בעיניהם "איי הבית", דהיינו המולדת עצמה. לראשונה תקפו בעלות הברית את רצועת ההגנה הפנימית של יפן על מנת להשתמש בשטח שייכבש כמקפצה למתקפה סופית על מרחב העורף האסטרטגי של המדינה הזאת. במערכה הזאת נהנו בעלות הברית מעליונות ימית ואווירית מלכתחילה ועמדו להביא לחוף גם כוח יבשתי עדיף בהרבה הן בכמות והן באיכות על זה היפני.

זוהי האחרון טען כי עליו לפקד גם על המבצע לכיבוש
- במקביל למערכה על הפיליפינים או לאחר סיומה של
המערכה הזאת. משמעות דרישותיו של
מקארתור הייתה כי כל משאבי בעלות הברית
באוקיינוס השקט ישועבדו לו בשתי המערכות
(במקרה כזה היה למעשה כל צי האוקיינוס
השקט של נימיץ מועמד תחת פיקודו של
מקארתור). ראשי המטות המשולבים הבינו
שלא ניתן להיענות לדרישות מקארתור הן
בגלל שיקולים של לוחות זמנים והן בגלל
שיקולים של מוטת השליטה, אך הם גם לא
רצו להתעמת איתו, ולכן החליטו לוותר על
התוכנית לכיבוש פורמוזה ובמקומה לגבש
תוכנית לכיבוש אוקינאווה - אי קטן בהרבה,
שהיה בגבולות הגזרה של נימיץ, ושכיבושו
הצריך הרבה פחות משאבים מכיבושה של
פורמוזה.

שני הצדדים החלו את הכנותיהם ואת תכנוניהם כבר ב-1944. הפיקוד העליון הקיסרי היפני, שהבין את חיוניותה של אוקינאווה, הקים במרס 1944 את הארמייה ה-32 והטיל עליה את משימת ההגנה על האי.

ראשי המטות המשולבים של בעלות הברית הכינו תוכנית בסיסית להמשך המתקפה לעבר יפן. על-פי התוכנית הזאת אמור היה הפיקוד של דרום-מערב האוקיינוס השקט, שבראשו עמד גנרל דגלס מקארטור, לתקוף את הפיליפינים, בעוד שעל פיקוד האוקיינוס השקט, שבראשו עמד אדמירל צ'סטר ניימיץ, הוטל לתקוף את פורמוזה במבצע שכונה "הדרך למטרה". לצורך זה הוקמה הארמייה ה-10 של הצבא בפיקודו של לוטננט-ג'נרל סימון בוליבר בקנר הבן. ככל שהתקדם התכנון המבצעי של בעלות הברית, כך התברר להם יותר ויותר כי ייתכן שחסרים להם אמצעי לחימה לניהול מתקפה על פורמוזה בטרם הסתיימה המערכה על הפיליפינים. למעשה, מסקנתם של בעלות הברית הייתה כי אין ביכולתם לנהל במקביל שתי מערכות עיקריות נגד יפן בזירת האוקיינוס השקט. יתר על כן, פורמוזה הייתה בגבולות הגזרה של פיקודו של מקארטור,

57

תצפיתנים אמריקנים תופסים מחסה מאחורי מונוליט בקרב שנערך קרוב למאבוני (Mabuni) - הקרב האחרון באוקינאוה

ב-1945 מנו תושבי אוקינאוה 435 אלף איש.

הרקע המערכתי

החלטת המטכ"ל הקיסרי היפני להגן על האי לוותה בהערכת מצב מעמיקה, שתוצריה היו תוכנית מגננה מפורטת. מיקומו המרכזי של האי בין יפן לפורמוזה הפך אותו לבסיס אווירי פוטנציאלי, שממנו ניתן לשלוט באמצעות כוחות אוויר על ים סין ועל האוקיינוס השקט בין יפן לפורמוזה. לכן הרעיון המרכזי של תוכנית המגננה "טאיגו" התבסס על ריכוזם של כ-1,500 מטוסים באי. על כוחות היבשה באי הוטלה משימה אחת בלבד: לאבטח את בסיסי האוויר.

אולם אובדן האי גואם הביא להערכת מצב מחודשת, שתוצריה היו תוכנית חדשה - "שוגו-2". התוכנית הזאת קבעה כי הלחימה תבוצע במרחב ההגנה של אוקינאוה, ושהפולשים יובסו על החופים. המשמעות של התוכנית הזאת הייתה כי יש להגן על האי כולו, וההערכה הייתה כי לביצועה נחוצות לכל הפחות שלוש דיוויזיות. ואכן להגנת האי הוקצו דיוויזיות 9, 24 ו-62 ועוד חטיבה מעורבת מוגברת, מספר 44. באוגוסט מונה לוטננט-גנרל מיטסורו אושיגיימה למפקד הארמייה ה-32 (שכללה את שלוש הדיוויזיות ואת החטיבה המוגברת), ולוטננט-גנרל איסומו צ'ו מונה לראש המטה של הארמייה. ראוי לציין כי אף שלוטננט-גנרל אושיגיימה היה המפקד העליון באי, הרי עליכי הנוהג בצבא הקיסרי היפני, עיקר הפיקוד על הכוחות

למפציצי בעלות הברית נגד ליבה התעשייתי של יפן. יתר על כן, הכוונה הייתה להפוך את אוקינאוה לשטח הכינוס שממנו יפלשו בעלות הברית לאיים המרכזיים של יפן. ואם לא די בכל אלה, הרי האמריקנים ראו בפלישה לאוקינאוה מבחן חשוב ליכולתם לפלוש אחר כך לאיים המרכזיים של יפן. במילים אחרות: מבחינת האמריקנים המתקפה על אוקינאוה אמורה הייתה לשמש דגם למתקפה על יפן עצמה.

הרקע הגיאוגרפי

אוקינאוה הוא האי הגדול ביותר והחשוב ביותר בארכיפלג של איי ריוקיו. מדובר בקבוצת איים המשתרעת בין יפן לפורמוזה על פני כ-1,000 ק"מ. אוקינאוה מצוי 1,500 ק"מ דרומית-מערבית לטוקיו ו-575 ק"מ דרומית-מערבית מקצהו של האי הדרומי ביותר של יפן - קיושו. האיים מתאפיינים בנופים של גבעות, שהגבוהות שבהן הן בנות 200-250 מטרים. המצוקים המשתכלים במקומות רבים אל חופי הים הם תלולים ומגיעים לגובה של 90 מטר ויותר. מרבית האיים מכוסים צמחייה סובטרופית וטרופית. אורכו של האי המרכזי - אוקינאוה - הוא 135 ק"מ, ורוחבו נע בין שלושה ל-28 ק"מ. שטחו הכולל של האי הוא 2,550 קמ"ר. מרבית הלחימה התרחשה בשלש הדרומי של האי, בתא שטח שאורכו היה לכל היותר 50 ק"מ, ורוחבו - 25 ק"מ. האיים סופחו ליפן במהלך המאה ה-19, ותושביו, בני הריוקיו, נחשבים יפנים לכל דבר. בעת המערכה

אחד - לוטננט-ג'נרל ואדה קוסוקה - את הפעלת כל הארטילריה באי. זו כללה שלושה אגדים ארטילריים ועוד גדוד וכן אגד מרגמות ועוד 2 גדודי מרגמות ובסך הכול 287 קני חת"ם 75 מ"מ ו-150 מ"מ ועוד 30 מרגמות מעל 70 מ"מ (ובהן 24 מרגמות כבדות 320 מ"מ). נוסף על כך הוצבו באי גדוד טנקים מספר 27 (750 חיילים), יחידות חת"ם נוספות (עוד כ-150 קני נ"מ ונ"ט ומרגמות בקוטר שמתחת ל-70 מ"מ) וכן גדודי מק"כים עצמאיים (8,239 חיילים). כל הכוחות האחרים היו גיסות תחזוקה ובינוי וכן חיילים של חיל הים ושל חיל האוויר, שחלקם בלחימה היה שולי.

פיקוד האוקיינוס השקט של אדמירל נימיץ ריכז לקראת הנחיתה באי את כל הכוחות שעמדו לרשותו. מדובר היה בכוח משימה אדיר, שנבנה סביב הצי ה-5 האמריקני בפיקודו של אדמירל ספרואנס, ואשר קיבל את הכינוי "כוח המשימה של מרכז האוקיינוס השקט". למעשה כל כוחותיו של נימיץ - יותר מחצי מיליון חיילים - הועמדו לרשות המבצע.

אדמירל ספרואנס עצמו פיקד על שני כוחות משימה של נושאות מטוסים - מספר 57 (בריטי) ומספר 58 (אמריקני) - שיועדו לתת סיוע ישיר לכיבוש אוקינאווה. כוח המשימה מספר 51, בפיקודו של תת-אדמירל ריצ'מונד קלי טרנר, נועד לפלישה עצמה לאוקינאווה. הכוח הזה כלל את הארמייה ה-10 (כוח משימה 56) של לוטננט-ג'נרל בקנר, שבה היו שני קורפוסים (שבע דיוויזיות, שמנו 183 אלף חיילים).

התוכניות המבצעיות

הפלישה לאי - באמצעות הארמייה ה-10 של צבא ארה"ב - נקבעה ל-1 באפריל 1945 לאחר ריכוך אווירי וארטילרי של כחודש ימים והשתלטות על האיים קראמה וקייסה הסמוכים לאוקינאווה. את שני האיים תיכננו האמריקנים להפוך לבסיסים לוגיסטיים שיתמכו בנחיתה העיקרית וכן לעמדות תותחים, שיתנו סיוע ישיר במהלך הנחיתה.

שש דיוויזיות הוקצו לשלב הראשון של הפלישה. על-פי התוכנית, לאחר הנחיתה של שני הקורפוסים (של הצבא ושל הנחתים) זה לצד זה הם אמורים היו לחצות את האי ולהגיע לחוף הנגדי בתוך 10 ימים, לכבוש את שדות התעופה קאדנה ויומיתן במרכז האי ולהרחיב את ראש הגשר דרומה וצפונה לרוחב כולל של 10 ק"מ עד יום ה"ע" 10. לאחר מכן אמורים היו הכוחות האמריקניים

וניהול המערכה היו נתונים בידי ראש המטה, לוטננט-ג'נרל צ'ו ובידי קצין האג"ם של הארמייה, קולונל יהרה (היחיד מחבורת הפיקוד ששרד).

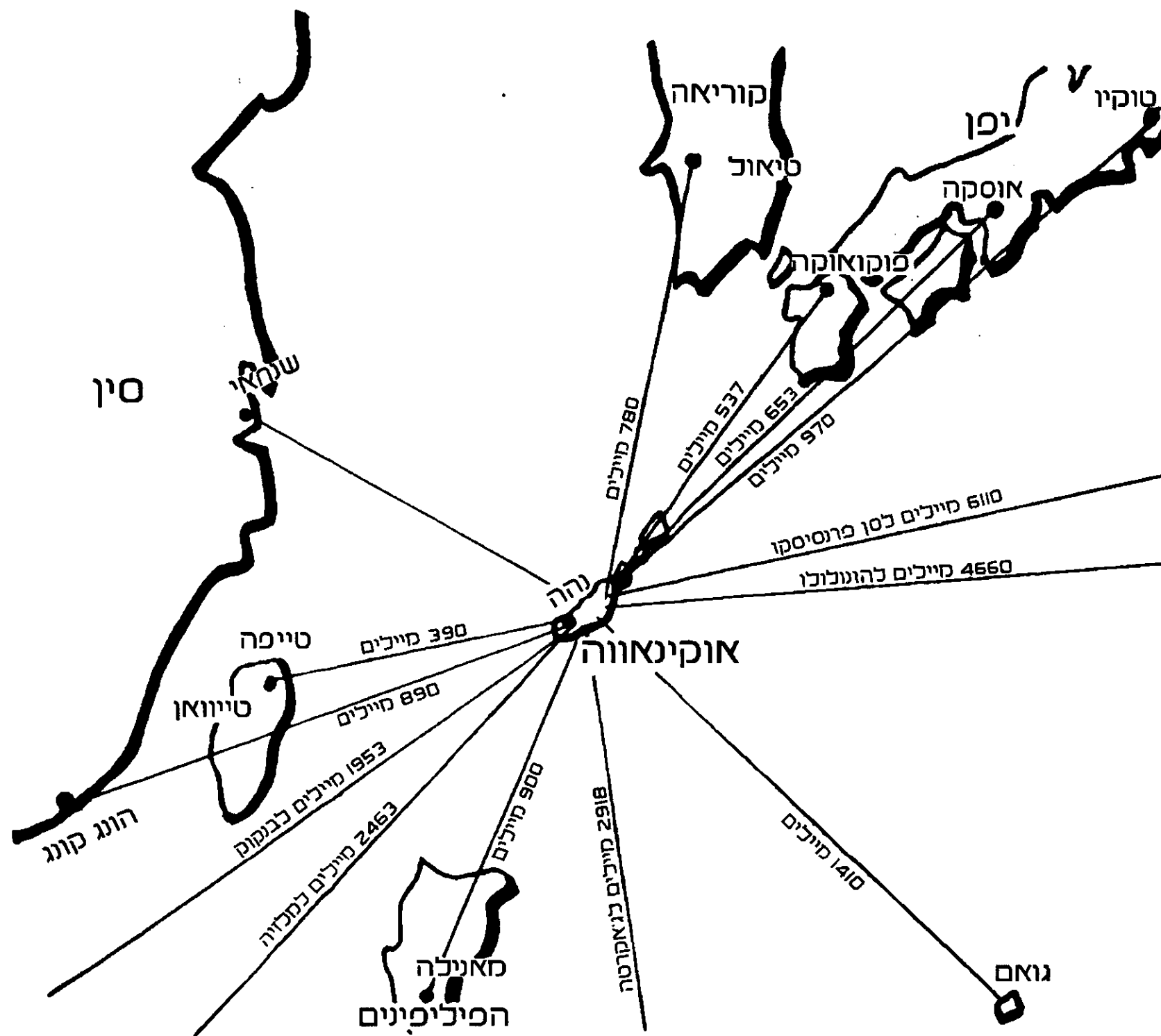
ככל שחלף הזמן כך התברר ליפנים יותר ויותר שאין ביכולתם להביא לאי את 1,500 המטוסים שהיה בכוונתם לרכז שם. היו לכך שתי סיבות: הראשונה, כל המטוסים שבסד"כ היפני היו בשימוש אינטנסיבי ביותר בדירות האחרות, ולא ניתן היה להוציא מהן מספר כה גדול של מטוסים. שנית, היפנים העריכו שריכוז המטוסים באוקינאווה יהיה כרוך באבדות כבדות בשל העליונות האווירית של בעלות הברית. ואם לא די בכך, הרי בנובמבר החליט המטכ"ל הקיסרי להעביר את דיוויזיה 9 (הטובה ביותר באי) למערכה בפיליפינים. באוקינאווה נותרו אפוא שתי דיוויזיות ועוד חטיבה מעורבת בלבד - כוח אשר גם ליפנים עצמם היה ברור כי לא יספיק להגנת האי כולו.

שתי הדיוויזיות שנותרו באי היו שונות לחלוטין זו מזו: בעוד שה-24 הייתה דיוויזיה כבדה, שהגיעה מצבא קואנטונג (מנצ'וריה) ונבנתה כדי להילחם נגד התקפה ממוכנת ומשוריינת בנוסח הסובייטי (בעקבות הפקת לקחים מאירועי חלקין-גול ב-1939)¹ הרי ה-62 הייתה דיוויזיה של חי"ר קל, שהגיעה מהמלחמה בשנחאי שבסין ויועדה ללחום בטרור, בחתרנות ובגרילה ולא נגד התקפה של צבא סדור הנהנה מעוצמת אש עדיפה. הפיקוד היפני באי נאלץ אפוא להיערך למערכה כשהכוחות שעומדים לרשותו הם מעטים מדי ולא מתאימים לזירה ולאויב. בשל כך החליט הפיקוד היפני באי להתרכז בהגנת השטח החיוני של האי - חלקו הדרומי - להתבצר באינטנסיביות ולנצל ככל האפשר את תושבי האי למאמץ ההגנתי. בשיתוף עם מושל המחוז הועברו עד פרוץ הקרבות כ-80 אלף מ-435 אלף תושבי אוקינאווה אל האי קיושו, ועוד כ-60 אלף (זקנים, נשים וילדים) הועברו לצפון האי, שנחשב למקום בטוח יותר. בינאר הוכרז על גיוס כללי של תושבי האי, והתפקדו כ-39 אלף מהם. כ-15 אלף הועסקו בעבודות שונות (בעיקר בבניית ביצורים), ואילו 24 אלף הנותרים חוויל והפכו לכוח עורפי מרחבי ("בויטאי") על מנת לשחרר יחידות צבא סדירות לתפקידים חיוניים יותר. כמו כן גויסו כ-1,500 נערים, תלמידי תיכון, לתפקידי קישור במסגרת חיל הקשר, ועוד 600 תלמידות תיכון גויסו לתפקידי עזר רפואיים.

הסד"כ הכולל של היפנים באי ערב המערכה מנה 67 אלף חיילים ועוד 9,000 אנשי צי. הסד"כ הזה היה מאורגן במסגרות הבאות: מפקדת ארמייה (מספר 32), שתי דיוויזיות (62 ו-24), חטיבה מוגברת (44). היחידות האלה מנו בסך הכול 31,638 חיילים. עליהם יש להוסיף את פיקוד החת"ם מספר 5 (3,237 חיילים), שלראשונה בקרבות האוקיינוס השקט ריכז תחת פיקודו של מפקד

**מיקומו המרכזי של האי בין יפן
לפורמוזה הפך אותו לבסיס אווירי
פוטנציאלי, שממנו ניתן לשלוט
באמצעות כוחות אוויר על ים סין
ועל האוקיינוס השקט בין יפן
לפורמוזה**

מיקומה של אוקינאווה

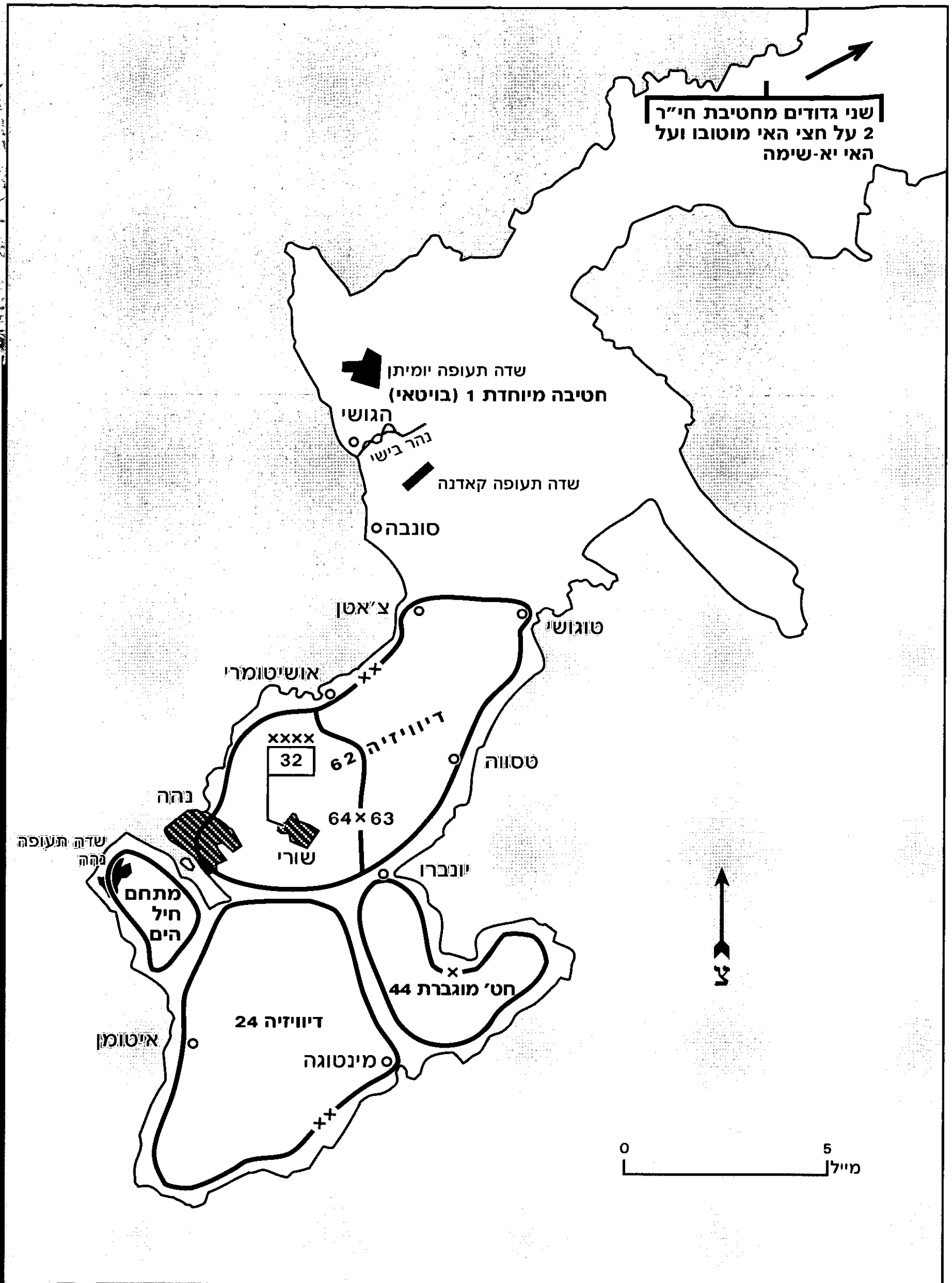

לאחר כיבוש האי התכוונו האמריקנים להטיל ממשל צבאי על האוכלוסייה, ולשם כך הם בנו ארגון ומפקדה מיוחדים. הנחת היסוד בתוכנית האמריקנית הייתה כי המערכה תוכרע בלחימה על שדות התעופה במרכז האי ובסביבותיהם, שכן אלה היו המתקנים החיוניים ביותר באי לשני הצדדים. הנחה נוספת של האמריקנים הייתה שעיקר ההתנגדות היפנית תהיה - כמו בנחיתות קודמות - בחופים בניסיון למנוע את התבססותו של ראש גשר וכדי להשליך את הפולשים לים מייד עם נחיתתם. מפקדת הארמייה ה-32 היפנית, שעמדה בפני משימה כמעט בלתי אפשרית, החליטה סופית במהלך ינואר 1945 להגן רק על חלקו הדרומי של האי. בכך היא הפקירה במודע את שדות התעופה יומיתן וקאדנה במרכז האי. שתי הדיוויזיות והחטיבה המוגברת של הארמייה נערכו היקפית אל מול אפשרויות נחיתה הן ממערב והן ממזרח. דיוויזיה 62

לבצע כמה תמרונים מהירים, שעל-פי התוכנית צריכים היו להשלים את כיבוש האי בתוך שבוע ימים. במקביל לנחיתה העיקרית במערב האי נועדה דיוויזיה 2 של המרינס לבצע פעולת הטעיה בדרום-מזרח האי כדי לשכנע את היפנים ששם יהיה מאמץ הפלישה המרכזי. כדי לתמוך בכוח הפלישה העצום הזה היה צורך לתכנן את תוכנית התחזוקה המורכבת והגדולה ביותר במלחמת העולם השנייה. היה צורך לארגן ולהחזיק ציר תחזוקה ימי בן יותר מ-10,000 ק"מ - מעבר לאוקיינוס השקט. לצורך הנחיתה הוטענו 434 ספינות תובלה של בעלות הברית ב-746,850 טון הספקה וציוד.

הנחת היסוד בתוכנית האמריקנית הייתה כי המערכה תוכרע בלחימה על שדות התעופה במרכז האי ובסביבותיהם, שכן אלה היו המתקנים החיוניים ביותר באי לשני הצדדים

היערכות היפנים באוקינאווה

מטוס "קמיקזה" יפני מתקיף את אוניית הקרב "מיזורי" במהלך הקרב על אוקינאווה

שיצליחו להסב לכוח הימי של בעלות הברית אבדות כה מחובות, עד כי הוא יאלץ לבחור באחת משתי האלטרנטיבות הקשות הבאות: לסגת ולהפקיר את כוחות הפלישה הלוחמים באי, כך שיהפכו לטרף קל לארמייה 32; להמשיך במתן הסיוע לכוחות הפלישה, אך במחיר של אבדות כבדות ביותר.

הקרבות המוקדמים

המערכה על אוקינאווה החלה למעשה ב-6 במרס 1945 (יום ה"ע" - 4), עם הנחיתות בקראמה - קבוצת איים הררית, המצויה רק 25 ק"מ מערבית לנהה, בירת אוקינאווה. היה זה הפתיח למערכה שעתידה הייתה להימשך 95 ימים ולהירשם כאחת הקטלניות ביותר בהיסטוריה של המלחמה באוקיינוס השקט.

המפקד הישיר של הנחיתות בקראמה היה תת-אדמירל איגנוף נ' קילנד, מפקד קבוצת התקיפה של האיים המערביים. צבא היבשה האמריקני הקצה למשימה הזאת את דיוויזיית חי"ר 77 כפיקודו של מיגר-ג'נרל אנדריו ד' ברוס. מרבית חיילי הדיוויזיה צברו בעלי ניסיון קרבי בגואם

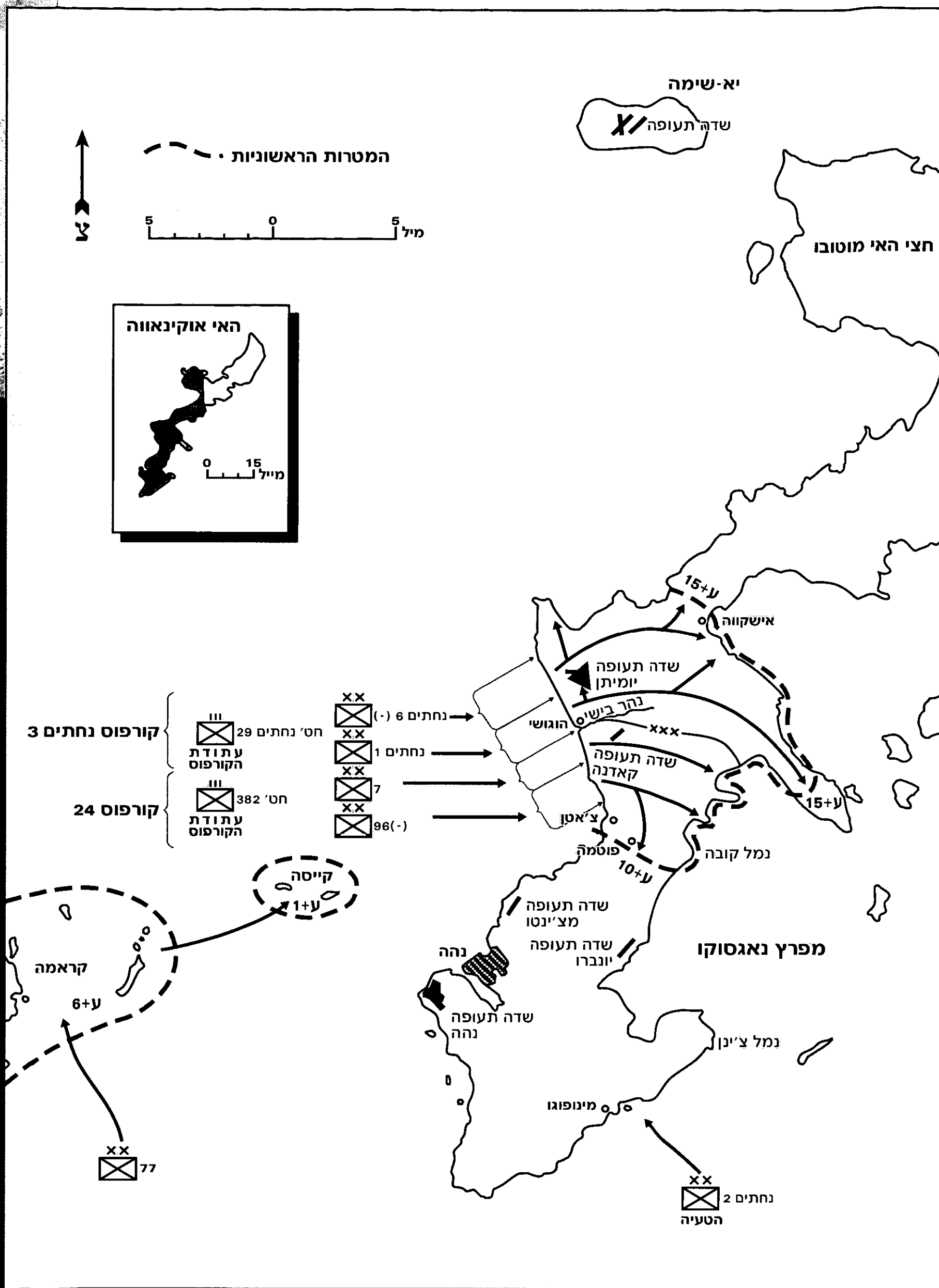
נערכה בצפון הגזרה, דיוויזיה 24 נערכה בדרום, ואילו חטיבה 44 נערכה במזרח. הרעיון המרכזי בתוכנית ההגנה היפנית היה להחזיק באי זמן רב ככל האפשר תוך גביית מחיר כבד מהתוקפים. דרום האי קל יותר להגנה מהאזורים האחרים בשל המבנה הטופוגרפי שלו (אזור של גבעות). אוכלוסיית האי התגוררה ברובה בדרום, ושם גם נמצאות שתי הערים החשובות ביותר של האי: נהה, עיר הבירה של האי, ושוני, הבירה ההיסטורית של עם הריוקיו. מחירה העיקרי של התוכנית היה שהיא הפקירה את המישורים שמסביב לשדות התעופה במרכז האי.

היפנים תכננו לתקוף מהאוויר ומהים את ריכוז הספינות של בעלות הברית, שעתידות היו לשהות סמוך לחופי אוקינאווה. תפקידן של הספינות האלה היה לתת לכוח הפלישה סיוע ארטילרי, אווירי ותחזוקתי. היפנים קיוו

רק הודות למנה גדושה מאוד של מזל נתן המודיעין האמריקני הערכה מדויקת מאוד בנוגע לעוצמת הכוח היפני שהגן על קבוצת איי קראמה

תוכנית ההתקפה

ובפיליפינים.

ההסתערות על החופים החלה בשעות הבוקר המוקדמות של 26 במרס, כאשר ארבעה צוותי קרב גדודיים מדיוויזיה 77 נחתו במקביל בארבעה איים בקבוצה - אקא, גרומה, הוקאזי וזאממי - בחיפוי הפגזה ימית והפצצה אווירית אינטנסיבית. התקדמות הכוחות ביבשה הייתה כה מהירה, עד כי צוות קרב חמישי מהדיוויזיה הונחת על אי נוסף - יאקאבי - מאוחר יותר עוד באותו היום.

למחרת, 27 במרס, נחתו האמריקנים באיים קובא ואמורו ולבסוף בטוקשיקי, הגדול בקבוצת האיים והקרוב ביותר לאוקינאווה.

הכוחות הנוחתים נתקלו בהתנגדות משמעותית רק באיים אקא וזאממי, ואילו באיים האחרים נתקלו רק בהתנגדות אקראית. וכך יכלו האמריקנים להכריז כבר בערב של 29 במרס כי הם שולטים שליטה מלאה בקבוצת איי קראמה.

אף שהדיוויזיה הוציאה אל הפועל

15 מבצעי נחיתה נפרדים במיני מערכה זו, היו אבדותיה קלות:

31 הרוגים ו-81 פצועים בין 26 במרס ל-31 במרס. באותו פרק זמן נהרגו יותר מ-530 חיילים יפנים, ו-121 נשבו. כ-1,195 אזרחים שהתגוררו באיים הושמו תחת ממשל צבאי אמריקני.

המודיעין האמריקני העריך לפני

הנחיתות כי באיי קראמה מצויים בין 1,000 ל-1,500 חיילים יפנים. האמת היא כי עד 25 במרס שהו שם יותר מ-2,300 חיילים יפנים. הם הובאו לשם כדי לבנות מעגנים לסירות נפץ למתאבדים, אולם יום לפני הפלישה האמריקנית הם סיימו את מרבית עבודתם, ויותר ממחציתם הוחזרו לאוקינאווה מתוך כוונה לשלבם בכוחות המגינים על האי. התוצאה הייתה שרק הודות למנה גדושה מאוד של מזל נתן המודיעין האמריקני הערכה מדויקת מאוד בנוגע לעוצמת הכוח היפני שהגן על קבוצת איי קראמה. לאחר כיבוש איי קראמה נערכו כוחות של אגד ארטילרי 420 של צבא ארה"ב בקייסה - אי חולי קטן, המצוי במרחק של כ-15 ק"מ מנהה וכ-18 ק"מ מחופי האגושי, שעליהם עתידה הייתה להתבצע הנחיתה העיקרית ביום ה"ע". האי בוצר מיידית, ונבנו עליו עמדות ל-24 תותחי 155 מ"מ, שעתידיים היו לתת סיוע ישיר לנחיתה העיקרית. כן נבנה על האי מסלול נחיתה למטוסים קלים.

תת-אדמירל טרנר החליט לפתוח את המערכה בכיבוש איי קראמה בשל מיקומם, שאיפשר להשתמש בהם כבסיס תחזוקה עיקרי לקראת הלחימה באוקינאווה. יתר על כן, באיים היו 44 חופים מתאימים לנחיתה - כל חוף באורך של 1,000-5,000 מטר - ובהם מעגנים רבים, שמהם

אפשר היה להעמיס ולפרוק אסדות נחיתה. כמו כן הם יכלו לשמש כבסיסי פעולה למטוסי ים. היפנים הופתעו, משום שהעריכו שהאמריקנים ינחתו ישירות באוקינאווה ולא ישתלטו קודם כול על האיים הסמוכים. כתוצאה מהמהלך האמריקני המפתיע סוכלה כוונת היפנים להשתמש באיים כבסיסי יציאה לסירות נפץ, שאותן אמורים היו מתאבדים להשיט אל תוך האוניות של צי הנחיתה האמריקני.

עם כיבוש האיים נתקלו האמריקנים לראשונה בתופעת ההתאבדות ההמוניות: במערות באיים נמצאו מאות רבות של גופות אזרחים - זקנים, נשים וילדים - שהתאבדו כדי להימנע מהבושה שבכניעה וכדי לחסוך לעצמם את הגורל הנורא שציפה להם - לפי התעמולה של צבא יפן - בשבי האמריקני. לפי התעמולה הזאת עמדו החיילים האמריקנים "לרצוח את הגברים ולאנוס את הנשים". לרוב רצחו הגברים את משפחותיהם ולאחר מכן התאבדו. המראות שנגלו בפני חיילי צבא ארה"ב היו מזוועים.

היכן האויב?

בשחר 1 באפריל החלה נחיתה הכוח האמריקני העיקרי בחופי האגושי. הנחיתה על נעשתה בחיפוי עוצמת אש ימית אדירה, שכללה 10 ספינות מערכה, 9 סירות, 23 משחתות ו-177 ספינות תותחים. באותו בוקר שייטו במימי האי היפני 1,457 ספינות אמריקניות, שעל סיפונן היו 182,821 חיילים (לשם השוואה: ביום ה"ע" בנורמנדי נחתו 75 אלף חיילים). בשיאה של המערכה על אוקינאווה השתתפו בה 548 אלף אנשי צבא וצי של בעלות הברית. האש המכונה שקדמה לנחיתה כללה 44,825 פגזים 155 מ"מ ויותר, 33 אלף רקטות ו-22,500 פצצות מרגמה. היה זה מסך האש הכבד ביותר שהונחת אי פעם לשם תמיכה בנחיתה אמריקנית.

ממרחמי חומותיה של טירת שורי צפו הגנרלים אושיגימה וצ'ו במפגן האש האמריקני שנחת על שטחים ריקים וכן בנחיתה עצמה, שהתנהלה בדיוק כפי שהם העריכו מראש שתבצע. בשעה 0830 החל נוחת הגל האמריקני הראשון בחופי האגושי, שעליהם הגן רק גדוד חי"ר 12, ששימש ככוח הטעיה והתרעה. במילים אחרות: כוחות הנחיתה האמריקניים כמעט שלא נתקלו בהתנגדות של ממש. גלים נוספים של חיילים אמריקנים המשיכו לנחות ברצף. בתוך מעט יותר משעה הצליח קורפוס המרינס מספר 3 בפיקודו של מייג'ור-גנרל גייגר להנחית את יחידות הסער של דיוויזיות המרינס 1 ו-6 צפונית לנהר ביש, ואילו מדרום לנהר נחתו במקביל דיוויזיות החי"ר 7 ו-96 של קורפוס 24 של צבא היבשה בפיקודו של מייג'ור-גנרל הודג'. בתוך כשעה הצליחו אפוא האמריקנים להנחית באי יותר מ-16 אלף חיילים.

היפנים הופתעו, משום שהעריכו שהאמריקנים ינחתו ישירות באוקינאווה ולא ישתלטו קודם כול על האיים הסמוכים

דיוויזיית החי"ר האמריקנית מספר 77 הוסטה אף היא למשימה צדדית: במשך שבוע ימים, בין 16 באפריל ל-22 באפריל, היא לחמה לכיבוש האי יאשימה, שעליו הגן גדוד מוקטן יפני מכוח קוניגמי. ב-8 באפריל, שמונה ימים לאחר הנחיתה באוקינאווה, נתקלה ארמייה 10 לראשונה במערך ההגנה העיקרי של היפנים. והנה דווקא אז עמדה לרשותו של מפקד ארמייה 10, לוטננט-גנרל בקנר, רק מחצית מכוחו. המחצית האחרת הייתה מפוזרת על פני כל קבוצת האיים. היה צורך בשבועיים נוספים כדי להחזיר את הנחתים מצפון האי ולשלבם בקרבות על המערך העיקרי.

הקרבתה של ספינת המערכה הגדולה ביותר בעולם

בימים 6-7 באפריל החליטה הארמייה המרחבית היפנית מספר 10 (שמפקדתה הייתה בפורמוזה ושהייתה הדרג הממונה על ארמייה 32) לבצע מתקפת נגד מיידית להשמדת הכוח האמריקני שנחת באוקינאווה. לשם כך היא הוציאה פקודות התקפה לצי ולארמייה 32. הצי החליט לסייע למערכה הזאת באמצעות מבצע משולב ים-אוויר, שכונה "טן-גו". במסגרת המבצע הזה הצטוותה אוניית המערכה היפנית "יאמאטו" - הגדולה ביותר בעולם באותה עת (בת 72,800 טון) - לצאת מקיושו לאי המותקף ולבצע פעולת התאבדות: להשמיד בתותחיה העצומים (480 מ"מ) כמה שיותר מספינות בעלות הברית הפועלות במרחב ולבסוף לעלות על החוף ולסייע לכוחות היבשה היפניים כסוללת

ארטילריה. היא יצאה יחד עם ליווי, שכלל את הסיירת הקלה "יהג" ושמונה משחתות. אולם האמריקנים, שהצליחו לפצח את הצופן של הצי היפני, ידעו מראש על המבצע. צוללות ומטוסי סיור מנושאות המטוסים של כוח המשימה 58 בפיקודו של אדמירל מיצ'ר גילו את אוניית המערכה, ו-400 מטוסי תקיפה של הכוח יצאו להטביע אותה. בלא חיפוי אווירי הייתה השיטת היפנית חסרת ישע: אוניית המערכה "יאמאטו", הסיירת הקלה "יהג" ועוד ארבע משחתות הוטבעו בקלות יחסית הרבה לפני שהצליחו להתקרב לאוקינאווה. אולם במקביל תקפו כוחות האוויר של הצי היפני

באמצעות 400 מטוסי קרב, מטוסי הפצצה ומטוסי "קמיקזה" את צי בעלות הברית והטביעו שתי משחתות, שולת מוקשים אחת, שתי ספינות תחמושת, ספינת נחיתה וספינת תובלה. כמו כן הם גרמו נזק רב לנושאת מטוסים ולשדה התעופה

בשעה 10:00 הצליחה דיוויזיה 6 של המרינס לכבוש את שדה התעופה יומיתן, ואילו דיוויזיה 7 הצליחה להגיע לשדה התעופה קאדנה. להפתעתם המוחלטת של הפולשים לא היו שני שדות התעופה האלה מוגנים. כך אירע ששניים מהיעדים המרכזיים של מבצע הפלישה, שעל-פי התוכנית האמריקנית אמורים היו להיכבש לכל המוקדם ביום ה"ע"3+, נפלו שעות ספורות לאחר תחילת הפלישה כמעט ללא קרב. שרידיו של גדוד החי"ר היפני מספר 12 נסוגו צפונה והצטרפו לכוח קוניגמי בחצי האי מוטובו. האמריקנים מצאו בשני שדות התעופה גרוטאות של מטוסי קרב יפניים וכמויות גדולות של אספקה למטוסים. את שדה התעופה קאדנה הם הכשירו לנחיתות חירום כבר בשעות הערב של יום ה"ע". עם רדת הלילה כבר היו על החוף 60 אלף חיילים אמריקנים, ובהם חייליהן של חטיבות העתודה של הדיוויזיות הנוחתות. בשעות אחרי הצהריים של 2 באפריל - 32 שעות לאחר הנחיתה - הצליחו הכוחות האמריקניים לבתר את האי לשניים בקו שנמשך מנקאדומרי במערב ועד חוף אישיקאווה המזרח. על-פי התוכניות האמריקניות אמור היה היעד הזה להיות מושג רק ב"ע"15+. כך נותקו כוחות המגן היפנים באי לכוח צפוני ולכוח דרומי. בחלקו הצפוני של האי, בחצי האי מוטובו, נערך כוח קוניגמי, שהיה בעוצמה של חטיבה מוקטנת (שני גדודים), ואילו שאר הכוחות היפניים היו ערוכים בחלקו הדרומי של האי.

ההיתקלות במערך ההגנה היפני

כל ההכנות המודיעיניות האמריקניות, שנשענו על עליונות ימית ואווירית, לא הספיקו על מנת לחשוף את ההיערכות היפנית באי ולהבין שריכוז המאמץ במגננה הינו בדרום האי. לכן העדרה הכמעט מוחלט של התנגדות יפנית בשלושת הימים הראשונים למערכה גרם לתחושות הקלה בפיקוד האמריקני ולאשליה שאולי המערכה תתנהל הפעם בקלות רבה יותר מאשר בעבר. ביום השני למערכה, לאחר שהושלם ביתורו של האי, החליט מפקד הארמייה ה-10, לוטננט-גנרל בקנר, לפצל את כוחו ולשלוח את קורפוס המרינס לכיבוש צפון האי (בלי לדעת כי סד"כ האויב בחלק הזה מנה שני גדודים בלבד) ואת הקורפוס של צבא היבשה לכיבוש הדרום - בלי לדעת ששם נערכה ארמייה 32 כולה. קורפוס 3 של המרינס (דיוויזיות 1 ו-6) החל לכבוש את חלקו הצפוני של האי. כוח קוניגמי, שמנה רק 1,700 חיילים, ניהל היטב קרב נסיגה והשחיה במשך 20 יום עד שנכנע ב-20 באפריל בחצי האי מוטובו. לאחר שהסתיים הקרב בקצהו הצפוני של האי, טוהרו למעשה שני השלישים הצפוניים של אוקינאווה מהתנגדות יפנית (אם כי קבוצות קטנות של לוחמים יפנים המשיכו בפעילות גרילה ממקומות מסתור בגבעות עד לסוף המערכה).

הפיקוד היפני באי חשש שהיציאה מהביצורים תחשוף את הכוחות לעוצמת האש העדיפה של האמריקנים, והם יספגו אבדות כבדות בלא שיצליחו להשיג הישגים של ממש. בסופו של דבר החליט הפיקוד היפני באי לנצל את ההצלחה במגננה ולצאת ב-12 באפריל למתקפת נגד

מתקפת-הנגד הראשונה

הפיקוד היפני באי שקל לצאת להתקפת-נגד כבר ביום הראשון לנחיתה. יתר על כן, תורת הלחימה של צבא יפן הייתה מאז ומתמיד התקפית, והמפקדה הממונה (הארמייה המרחבית מספר 10) הפעילה כל הזמן לחץ לצאת להתקפת-נגד ביבשה במקביל למבצעים באוויר ובים. אולם הפיקוד היפני באי חשש שהציאה מהביצורים תחשוף את הכוחות לעוצמת האש העדיפה של האמריקנים, והם יספגו אבדות כבדות בלא שיצליחו להשיג הישגים של ממש. בסופו של דבר החליט הפיקוד היפני באי לנצל את ההצלחה במגננה ולצאת כ-12 באפריל למתקפת-נגד - אולם רק באמצעות כוחות מהדרג השני של דיוויזיה 62 (הדיוויזיה היחידה שהייתה במגע עם האויב עד אותו השלב). העיתוי שבו בחרו היפנים היה טוב, ההכנה הארטילרית הייתה יעילה ביותר, אולם מתוך ארבעת הגדודים שהוקצו לפעולה, שני גדודים טעו בניווט, ורק שני גדודים הצליחו להסתנן מעבר לקווי האמריקנים בגזרת דיוויזיה 96. הלחימה נמשכה שלושה לילות - ב-12, ב-13 וב-14 באפריל - ובסיומה נסוגו שני הגדודים היפנים למערך העיקרי, לאחר שספגו אבדות כבדות. ההתקפה היפנית הוכיחה שהאמריקנים כגיעים להסתגנויות לילות, אך גם לימדה שעוצמת האש שלהם הופכת כל התקפה כזאת למסוכנת וליקרה מאוד.

קאדנה. נוסף על הספינות שהוטבעו להם איבדו היפנים במהלך המבצע כ-300 מטוסים וכ-3,800 איש.

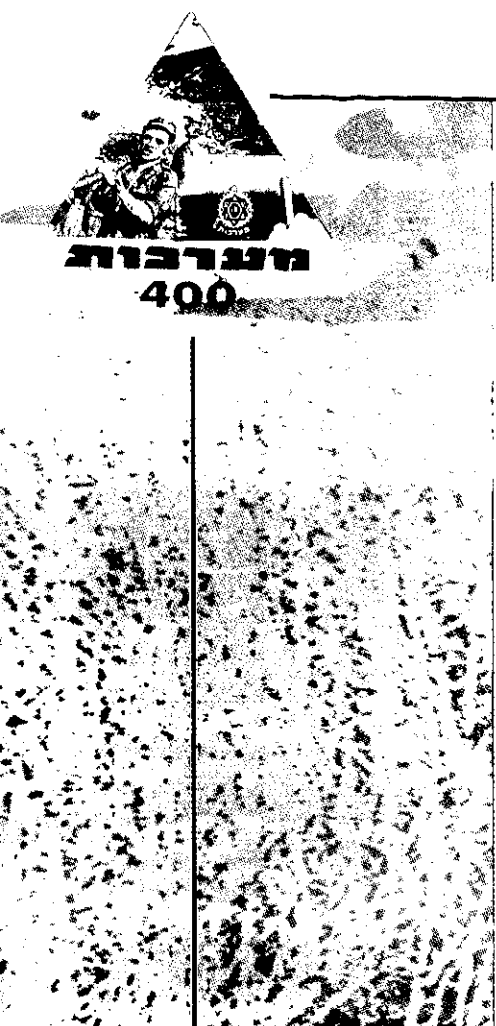
אולם למרות ההתקפות העזות של הצי היפני החליטה המפקדה של ארמייה 32 שאין בכוחה להנחית במקביל מתקפת-נגד ביבשה.

הלחימה על מרחב האבטחה

לאחר שמונה ימי לחימה "קלים" יחסית, שבהם התקדם קורפוס 24 של הצבא דרומה אל מול כוח גאיה (כוח בהיקף של חטיבה מוקטנת - כמו כוח קוניגמי), שהיה כוח מיסוך לצורך התרעה והשהיה, נתקלו לראשונה חיילי צבא ארה"ב בביצורי המערך העיקרי של היפנים. אולם אפילו קרב ההתקדמות ה"קל", שנוהל מול כוח ההשהיה היפני הקטן והמיומן, גבה מהאמריקנים כ-1,500 הרוגים. תמורת המחיר היקר הזה השיגו האמריקנים התקדמות של 3-5 ק"מ בלבד. את ביצורי המערך העיקרי של היפנים איישה באותו שלב רק דיוויזיה 62, בעוד הכוחות היפניים האחרים היו ערוכים בדרום-מזרח האי ובדרום-מערב האי כדי לקדם נחיתות אפשריות נוספות של האמריקנים. בדרך הזאת גם העניקו היפנים עומק למערך ההגנה הארמיני. קורפוס 24 המשיך ללחוץ על המערך היפני בין 9 באפריל ל-12 באפריל, תוך שהוא נתקל בקשיים הולכים וגוברים ומכין מתקפה כוללת ל-19 באפריל.

אוניית מערכה אמריקנית מרככת באש מסיבית מטרת יפניות במרחב שורי

כוחות נחיתה אמריקניים בדרך לחוף אוקינאוה

מתקפת קורפוס 24 על רצועת ההגנה העיקרית

על אף הקשיים המרובים בלחימה במרחב האבטחה ולמרות מתקפת ההגנה היפנית, היה מפקד קורפוס 24, מייג'ור גנרל הודג' בטוח כי בכוחו להכריע את מערכי שורי. לצורך כך קיבל הקורפוס תגבורת - את דיוויזיה 27 מעתודת הארמייה. המתקפה תוכננה להיפתח ב-19 בחודש. לפי התוכנית אמורות היו שלוש הדיוויזיות של הקורפוס 96, 7 ו-27 - לתקוף בעת ובעונה אחת, כתף אל כתף. כל דיוויזיה תוקפת הייתה אחראית לחזית ברוחב של כ-2.5 ק"מ.

ב-19 באפריל בבוקר פתחו 27 גדודי חות"ט (324 קנים) של הקורפוס ושל הדיוויזיות בהכנה ארטילרית. להכנה הזאת הצטרפו תותחיהן של שש אוניות מערכה, של שש סיירות ושל שש משחתות. היה זה כוח האש הארטילרית הגדול ביותר שהופעל אי פעם בזירת האוקיינוס השקט. ואם לא די בכך, הרי 650 מטוסי קרב ומפציצים של הצי ושל המרינס הורידו על המערכים היפניים טונות של פצצות, ובהן פצצות נפלים. כמו כן הם תקפו אותם ברקטות ובאש תותחים ומקלעים.

אולם מכת האש האדירה הזאת לא השיגה את התוצאות שלהן קיוו האמריקנים. הניסיון להבקיע באמצעות שריון את רצועת ההגנה היפנית מייד עם תום הריכוך הארטילרי והאווירי הסתיים בכישלון ובאבדות כבדות: 750 הרוגים ו-22 טנקים מושמדים. אך תמורת ההישגים האלה שילמה דיוויזיה 62 מחיר כבד: במהלך המתקפה האמריקנית ב-19 באפריל היא איבדה 35% מכוח האדם ו-39% מהארטילריה

שלה. עיקר נטל הלחימה נפל על חטיבה 63 של דיוויזיה 62.

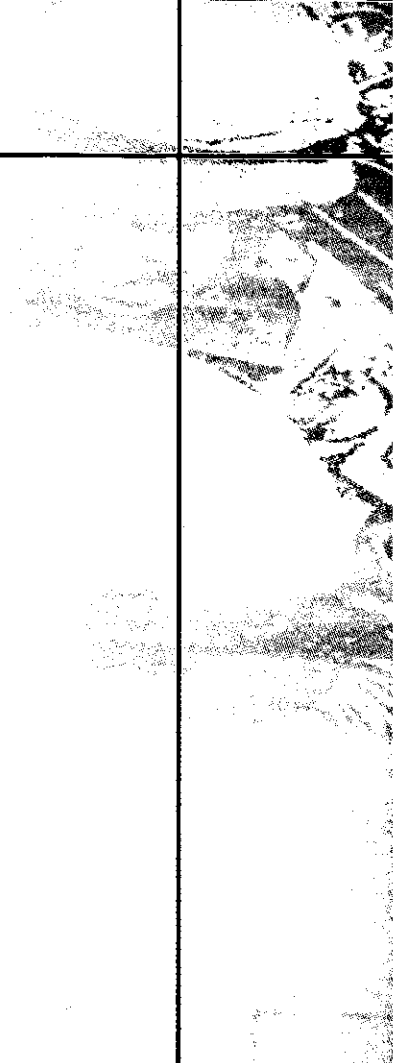
במשך ארבעה ימים ברציפות המשיכו הכוחות של קורפוס 24 במתקפה, עד שזו הלכה ודעכה. הישגיה של המתקפה הזאת היו זעומים: הכוחות האמריקניים התקדמו רק כ-800 מטרים ולא הצליחו לכבוש אפילו את מערכי הדרג הראשון של היפנים על רכס קקדו. בתום ארבעת ימי הלחימה כבר השתמשה דיוויזיה 62 היפנית בכל עתודותיה - אם בהתקפת ההגנה ואם למילוי פרוצות מול המתקפה האמריקנית העיקשת. המחיר ששילמה הדיוויזיה בארבעת הימים האלה היה כבד: ב-22 באפריל היא כבר איבדה מחצית מכוחה הלוחם ועמדה להישבר באגפה הימני.

בנסיבות האלה החליט הפיקוד

היפני לקדם את עוצבותיו הדרומיות - דיוויזיה 24 וחטיבה 44 - לחזית הצפונית וליצור בכך עומק של שני מערכי הגנה: על רכס קקדו ובעורפו על רכס מאדה. התמרון הזה התבצע ב-24 באפריל בלי שהאמריקנים היו מודעים לו. לראשונה במערכה ניצבו האמריקנים בחזית מול שתי דיוויזיות יפניות ולא אחת בלבד. דיוויזיה 24 נערכה בין שורי לחוף המזרחי ודיוויזיה 62 נערכה משורי מערבה.

למפקד ארמייה 10, לוטננט גנרל בקנר, היו שני שיקולים מרכזיים שבגללם דחה את המלצות מפקדי הקורפוסים

לאחר חודש של קרבות שחיקה החל להבשיל במוחו של מפקד הארמייה הרעיון "לתקוף ולמות בכבוד". הרעיון הזה היה נעוץ עמוק בתרבות ה"בושידו" היפנית

והדיוויזיות שלו לנצל את יכולתו האמפיבית כדי לכצע תמרון נחיתה בחוף הדרום-מזרחי: הצוקים התלולים בקרבת חוף הנחיתה והאבדות הכבדות שספג קורפוס 24 עד אותה עת - אבדות שחייבו לרעננו ולתגברו כדי שניתן יהיה לשמר את הלחץ על היפנים בחזית.

לתקוף ולמות בכבוד

דיוויזיה 96 האמריקנית הייתה הראשונה שהוצאה מהלחימה. היא הוחלפה בהדרגה על ידי דיוויזיה 77 בשלהי חודש אפריל. אולם החילופים האלה לא הספיקו לחידוש ההתקדמות - בעיקר בשל הריכוז שיצרו היפנים בהגנה. וכך כשכוחות קורפוס 24 היו באפיסת כוחות לאחר כחודש לחימה באי, ואילו קורפוס הנחתים מספר 3 עדיין לא הוטל לקרב על המערך העיקרי, החלו היפנים שוקלים ברצינות לצאת למתקפת נגד כוללת.

האמריקנים העריכו תחילה שיעלה בידם לכבוש את כל האי בתוך שבועיים, אולם גם כשחלף חודש מתחילת המערכה עדיין לא עלה בידם להבקיע את מערכי שורי ברצועת ההגנה העיקרית. הלחימה הפכה לסדרת קרבות שחיקה עקובים מדם, שבהם התקדמו האמריקנים בקצב של 100 מטר ביום. למרות זאת היה ברור למפקד ארמייה 32, לוטננט-גנרל אושיגימה, כי העוצמה העדיפה של האמריקנים סופה לגבור במערכת השחיקה, שכן משאבי היפנים הלכו והצטמצמו, בלי שהם יכלו לחדשם או לרעננם, בעוד שהאמריקנים תיגברו ותיחזקו כל העת את כוחותיהם.

רבים מקציני המטה של ארמייה 32, ובמיוחד ראש המטה הלוחמני צ'ו, לחצו כל העת לצאת למתקפת נגד כוללת,

אולם בארבעת השבועות הראשונים למערכה סירב המפקד לאשר זאת בשל החשש מהמחיר שישלמו כוחותיו - כפי שקרה במתקפת 12 באפריל. אולם לאחר חודש של קרבות שחיקה החל להבשיל במוחו של מפקד הארמייה הרעיון "לתקוף ולמות בכבוד". הרעיון הזה היה נעוץ עמוק בתרבות ה"בושידו" ("דרך הלוחם") היפנית, שדגלה כי במצב של אין ברירה מבצעת יחידת הסמוראים התקפה אחרונה על האויב עד האיש האחרון (ועד הכדור האחרון). ההתקפה הזאת מכונה "גיוקסאי", ומי ששורדים אותה מתאבדים עם תום הקרב.

כמו כן היה עדיין לפיקוד היפני שביב תקווה שבאותו שלב אין מדובר רק בהתקפת התאבדות, שכן המצב הטקטי מאפשר להשיג הישגים של ממש. לאחר קבוצת תכנון מעמיקה, שנערכה ב-29 באפריל, הוחלט על תוכנית שאפתנית, שלפיה דיוויזיה 62 תעמוד איתן, בעוד דיוויזיה 24 תבקיע את קווי האמריקנים באגף הימני. לאחר ההבקעה - כך תוכנן - תצא חטיבה 44 ממערכיה ותעבור דרך דיוויזיה 24 לעומק המערך האמריקני במגמה לבתר אותו. לתמרון הזה הוחלט לצרף גם את דיוויזיה 62. התוכנית גם כללה הנחתה מהים של שני גדודי הנדסה אמפיביים בעומק האגפים האמריקניים בחוף המערבי והחוף המזרחי כדי לבדוד את גזרת הפעולה. מתקפת הנגד תוכננה ל-4 למאי. לפיקוד היפני באי היה ברור כי זוהי ההזדמנות האחרונה שלהם לתקוף, וכי אחר כך יספיקו המשאבים שיישארו ברשות ארמייה 32 בקושי רב לניהול קרב נסיגה והשהיה עד לתבוסה הסופית.

בינתיים איפשרה המגננה המוצלחת של הצבא היפני לחיל

כוחות נחיתה אמריקניים בדרך לחוף אוקינאווה

את עצמם חיילי ארה"ב בלחימה עקובה מדם כשהם מתקדמים עקב בצד אגודל מול הגנה יפנית עקשנית בחלקו הדרומי, המבוצר, של האי. למתקפה המחודשת הטילו האמריקנים שני קורפוסים: 3 של הנחתים ו-24 של צבא היבשה. כמה מהקרבות המרים ביותר במערכה

האוויר של הצי שלהם להפליא את מכותיו בצי האמריקני, שהיה חיוני לסיוע האש ולתחזוקת הלוחמים באוקינאווה. במהלך חודש אפריל בלבד הטביעו היפנים 20 ספינות של בעלות הברית וגרמו נזקים ל-157 ספינות אחרות, ובהן ארבע נוסאות מטוסים - שלוש אמריקניות ("הנקוק",

"אנטרפרייז" ו"סן-יאחיינטו") ואחת הבריטית ("אינטרפיד"). נוסאות המטוסים האלה ניזוקו כה קשה, עד כי היה צורך להוציאן מהלחימה. סירות נפץ הטביעו ספינה אחת וגרמו נזק לשש ספינות נוספות. צי ארה"ב איבד רק במהלך אותו חודש 4,703 מלחים, ובהם 956 הרוגים ו-897 נעדרים. היפנים איבדו 1,100 מטוסים. מתקפת-הנגד היפנית, שנפתחה ב-4 במאי עם שחר לאחר הכנה ארטילרית קצרה אך אינטנסיבית, הצליחה בתחילה לחדור לחלק ממערכי האמריקנים, אולם עד צהרי היום נבלמו הכוחות התוקפים בכל הגזרות. גדודי ההנדסה האמריקניים הושמדו ברובם בים. רק גדוד 1 מחטיבה 32 הצליח להסתכן מעבר לקווי וליהפוך להגנה על מתלול טנברו בעורפה של חטיבת חי"ר 17 האמריקנית, שנותרה למעשה מכותרת. במשך שני לילות החזיק הגדוד מעמד בעורף האמריקני אל מול כל התקפות-הנגד ועוצמת האש שהונחתה עליו, אך כלילה השלישי קיבל פקודה לסגת חזרה למערכי היפנים לאחר שהשאיר בשטח 467 הרוגים. ב-5 במאי כלילה

כבר היה ברור ללוטננט-גנרל אושיגימה כי מתקפת-הנגד כשלה, וכי אבדו בה כ-7,000 מטובי לוחמים, והוא הורה להפסיקה. עם זאת הצליחה מתקפת-הנגד להרים את המוראל של היפנים - גם אם באופן זמני בלבד - והיא תרמה תרומה משמעותית לערעור עצבי האמריקנים. תוצאות מתקפת-הנגד של 4 במאי הכריחו את היפנים לבצע הערכת מצב מחודשת: דיוויזיה 62 נשארה רק עם כרבע מעוצמתה, דיוויזיה 24 - עם 60%, וחטיבה 44 - עם 80%. קני ארטילריה רבים אבדו בשל קידומם מתוך עמדותיהם המבוצרות לתמיכה בהתקפה, ולנותרים ידה מנת התחמושת היומית מ-50 כגזים לתותח ליום ל-15 כגזים. בסך הכול קטנה עוצמת הפיקוד הארטילרי היפני מספר 5 במחצית. המצב הזה אילץ את היפנים לעבור להגנה סטטית בלבד ולהתחפר עוד יותר. קצין הסיוע האווירי של הארמייה, רס"ן ג'ין נאומיצ'י, נשלח לטוקיו עם מסר להגביר ככל האפשר את תקיפות האוויר כדי לנתק את נתיבי התעבורה של האמריקנים.

ב-11 במאי, כמה ימים לאחר המתקפה היפנית, חידשה ארמייה 10 האמריקנית את מתקפתה, אולם גם מבחינת האמריקנים לא הייתה תמונת המצב מעודדת במיוחד: יותר מ-45 יום לאחר הנחיתה המוצלחת באי עדיין מצאו

מטוסי קרב אמריקניים חוזרים מהתקפות על כוחות יפניים באוקינאווה

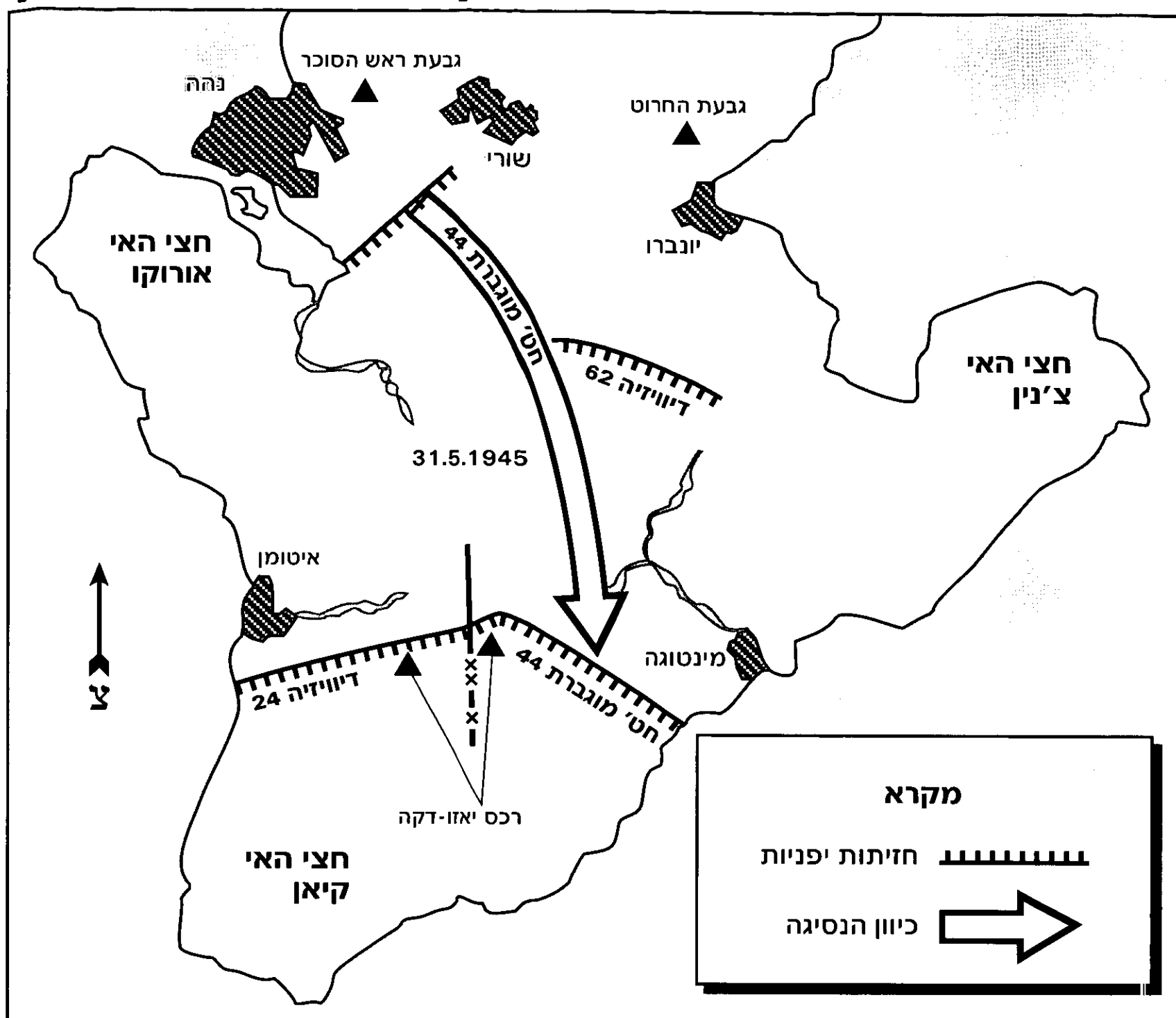
התרחשו בשלב הזה - במיוחד על כיבוש מערכי הדרג השני של היפנים סביב רכס מאדה. במקומות רבים הצליחו האמריקנים לכבוש במחיר יקר ביותר כמה מאות מטרים ביום אחד - רק על מנת למצוא את עצמם נהדפים מהם עלידי התקפת-נגד יפנית נחרצת למחרת. האמריקנים מקקו ל-10 ימי לחימה קשה ופראית על מנת לכבוש יעדים כמו "גבעת ראש הסוכר" במערב האי או "גבעת החרוט" במזרחו, לפני שהגיעו למרחב שורי.

להיכן נעלמה הארמייה היפנית?

ב-21 במאי המשיכו חיילי ארמייה 10 בלחצם דרומה תוך שהם עושים שימוש נרחב בטנקי להביוור נגד המעורות והמחילות שבהן התבצרו היפנים, ואשר מוקמו לרוב במדרון אחורי. דיוויזיית המרינס מספר 6 החלה להיכנס לכרברי נהה, בירת החבל, ואילו במרכז המשיכו דיוויזיית המרינס מספר 1 ודיוויזיה 77 ללחוץ לעבר המתחם של

**האמריקנים החלו מנצחים
אט-אט בקרבות ההתשה
האכזריים האלה פשוט על-ידי
הרג יפנים ותגבור כוחותיהם
שלהם. עד סוף מאי כבר איבדו
האמריקנים כ-30 אלף חיילים**

נסיגת הכוחות היפניים לקו ההגנה האחרון

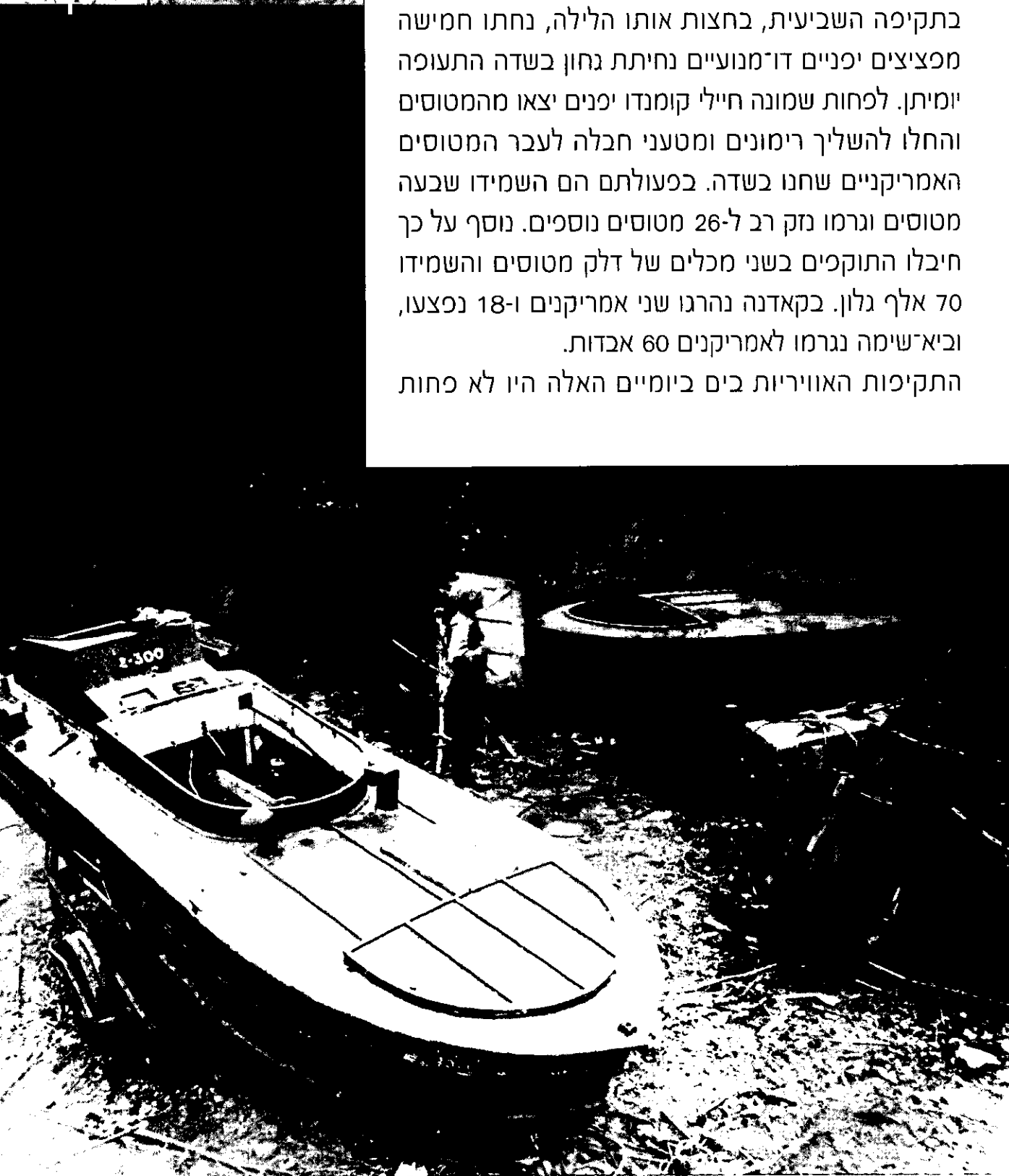
לתחנת איסוף הפצועים הקרובה ביותר. לחימה אכזרית מהסוג הזה נמשכה כשבוע ימים. באחת מהתקפות הנגד היפניות ירדה פלוגה אמריקנית ממצבה של 240 חיילים לשניים. שלושה מפקדי פלוגות נהרגו באותו אירוע בשאר ארטילרית מדויקת של היפנים. בהסתערות יפנית אחרת, שנמשכה כמה שעות, נאלצו האמריקנים להשתמש בטבחים ובפקידים כדי להחזיק מעמד. מרכז המערך היפני נבנה סביב טירת שורי, בירתם העתיקה של עם הריוקיו. במשך שבוע פגעה ספינת מערכה אמריקנית 25 פעמים ישירות בטירה באמצעות פגזי 360 מ"מ, אולם לא הצליחה להזיק לבונקר התת-קרקעי של מפקדת ארמייה 32, שהיה בנוי מתחתיה. שטח המפתח להתקפה על שורי היה "גבעת ראש הסוכר", שהתנשאה לגובה של כ-100 מטר מעל לגישה המערבית לטירה ושלטה גם על הדרך המזרחית לנהה. דיוויזיה 6 של המרינס בפיקודו של מייג'ור-גנרל שפרד כבשה תשע פעמים את "גבעת ראש הסוכר". שמונה פעמים היא

מפקדת ארמייה 32 היפנית בשורי. במזרח האי הצליחה סוף-סוף דיוויזיה 96 לכבוש את "גבעת החרוט", להסתער על הכפר יונברו ולכבוש את שדה התעופה שם. שוב ושוב נאלצו חיילי ארה"ב לעמוד מול התקפות נגד יפניות נחושות, שיצאו מתוך מערכות של מנהרות, של מערות ושל מחילות.

ההסתערות על שורי

ב-13 במאי נערכו 50 חיילי מרינס על פסגת "גבעת ראש הסוכר". הם קיבלו פקודה להגן על המקום למשך הלילה בכל מחיר. בבוקר למחרת היו 46 מהם הרוגים או פצועים מרימוני יד יפניים. ארבעת האחרונים, שתפסו מחסה בשוחת שועל, נכנעו מרימון זרחן יפני, ורק אחד מהם הגיע בשארית כוחותיו

בניגוד להערכותיו של מפקד ארמייה 10 האמריקנית, הצבא היפני לא התפורר, אלא נסוג בצורה מסודרת, ובפני האמריקנים עמדו שוב מערכי הגנה מבוצרים, שצריך היה לכבושם

סירות התאבדות "באקה" יפניות שנתפסו על-ידי הכוחות האמריקניים באוקינאווה

להמשיך להילחם.

תקיפות האוויר היפניות הגיעו לשיאן במחצית השנייה של מאי. המאמץ האווירי היפני שכוון נגד הנוכחות האמריקנית באוקינאווה היה גדול בהרבה מכל הקודמים לו במלחמה באוקיינוס השקט. במהלך המערכה כולה ביצעו היפנים 896 תקיפות אוויר נגד הכוחות האמריקניים שכלשו לאוקינאווה וששהו בסביבתה. בתקיפות האלה הפעילו היפנים את כל סוגי המטוסים שעמדו לרשותם, כולל מטוסי אימון דו-כנפיים איטיים. מתוך כ-4,000 מטוסים שהפילו האמריקנים במערכה כ-1,900 היו מטוסי "קמיקזה". ב-24 וב-25 במאי הגיעו תקיפות האוויר היפניות לשיאן - בין היתר כדי לחפות על נסיגתה של ארמייה 32 משורי. רק ביומיים האלה תקפו את האמריקנים 165 מטוסי "קמיקזה".

במשך ארבע שעות בלבד ב-24 בחודש בערב תקפו היפנים שבע פעמים את שדות התעופה יאשימה, יומיתן וקאדנה. בתקיפה השביעית, בחצות אותו הלילה, נחתו חמישה מפציצים יפניים דו-מנועיים נחיתת גחון בשדה התעופה יומיתן. לפחות שמונה חיילי קומנדו יפנים יצאו מהמטוסים והחלו להשליך רימונים ומטעני חבלה לעבר המטוסים האמריקניים שחנו בשדה. בפעולתם הם השמידו שבעה מטוסים וגרמו מקרב ל-26 מטוסים נוספים. נוסף על כך חיבלו התוקפים בשני מכלים של דלק מטוסים והשמידו 70 אלף גלון. בקאדנה נהרגו שני אמריקנים ו-18 נפצעו, וביאשימה נגרמו לאמריקנים 60 אבדות. התקיפות האוויריות בים ביומיים האלה היו לא פחות

כבשה - ונאלצה לסגת מפאת התקפות נגד יפניות - ורק בפעם התשיעית נותרה בנבעה. גם לאחר הכיבוש התשיעי יצאו מאות יפנים מהמערות ומקברים עתיקים להתקפת נגד, אך נטבחו על-ידי טנקים אמריקניים.

שטח שולט אחר ממזרח לשורי היה "גבעת טיפת השוקולד", שהתנשאה לגובה של 60 מטר. שישה ימים לחמה דיוויזיה 77 על מנת לכבוש את הגבעה הזאת. היפנים תקפו נגד בגזרת "גבעת החרוט" ונאחזו במדרון הדרומי, המאפשר גישה לנמל יוניברו בחוף הדרומי.

האמריקנים החלו מנצחים אט-אט בקרבות ההתשה האכזריים האלה פשוט על-ידי הרג יפנים ותגבור כוחותיהם שלהם. עד סוף מאי כבר איבדו האמריקנים כ-30 אלף חיילים, מהם כ-8,000 הרוגים או נעדרים.

כביש הבטון שהוביל לשורי ממערב נהרס בהפגזות הכבדות, ו-11 ימי גשם טרופי בימים האחרונים של מאי ובתחילת יוני הפכו את הקרקע לעיסת בוך, שהעבירות בה הייתה קשה ביותר. למרות מזג האוויר הקשה הצליחו האמריקנים לכרוך בשני האגפים שליד החופים ועמדו בכני הבקעה כוללת.

הפיקוד היפני קרא לקבוצת תכנון נוספת ב-22 במאי, ובעקבותיה החליט לבצע נסיגה מסודרת לחצי האי קיאן, שהוא קצהו הדרומי של האי. שטחו של חצי האי קיאן בוצר מראש כדי שיוכל להיות מעוז ההתנגדות האחרון של היפנים. השלב הראשון של הנסיגה בוצע בלילה שבין 24 ל-25 במאי: כוחות של דיוויזיה 62 יצאו בחשאי ממערכיהם

במערב האי ותקפו את כוחות דיוויזיה 77 האמריקנית במזרח החזית כדי למנוע מהם להשלים את המבקע שלהם. במקביל התבצעה מתקפת האוויר היפנית הגדולה ביותר במערכה (ראו להלן). לאחר שהצליחו היפנים לייצב את החזית במזרח (פחות או יותר), נסוגה דיוויזיה 24 ב-29 במאי ממערכיה במזרח החזית, וחטיבה 44 נסוגה ב-31 במאי ממערכיה בצפון-מערב. ב-4 ביוני השלימה גם דיוויזיה 62 את נסיגתה ועברה למרחב העורפי של המערך החדש כדי לשמש עתודה ארמיונית.

הלחימה באוויר ובים

הלחימה באוויר ובים נוהלה במרחב אוקינאווה בלא פחות נחישות והקרבה מאשר ביבשה. בהתאם לתוכנית המערכתית הטילו היפנים גל אחר גל של טייסי "קמיקזה" וביצעו תקיפות רבות מהאוויר ומהים על שדות התעופה הפעילים באי ועל ספינות הצי האמריקניות שרוכזו בקרבתו על מנת לסייע לכוחות הקרקע הלוחמים ביבשה. מטרת התקיפות האלה הייתה לגרום לאמריקנים אבדות רבות ככל האפשר על מנת לשחוק את עוצמתם ואת רצונם

"אנטרפרייז", שנפגעה אך היא. מנקודת ראותו של צבא היבשה האמריקני, הסגת כוחו העיקרי של הצי באותה עת, כשהמערכה ביבשה התקרבה להכרעה, הייתה בלתי מתקבלת על הדעת, והתפתח עימות חריף בין מפקדת צבא היבשה למפקדת הצי בנושא הזה. משקעי העבר של המערכות בפיליפינים ובגואדלקנל, שבהן הואשם הצי בהפקרת צבא היבשה, צצו ועלו מחדש. למזלם של האמריקנים, התקפות האוויר היפניות לא נמשכו בעוצמה הזאת, ולכן לא היה צורך להכריע בעניין.

כיבוש שורי

תוך ניצול מכשולי הקרקע שיצרו הגשם וההפגזות האמריקניות הסיג לוטננט־גנרל אושיגיימה את כוחות הארמייה היפנית דרומה בלי שהאמריקנים הבחינו בכך. רק צלפים ספורים הושארו מאחור כדי להשהות את המשך ההתקדמות האמריקנית. כאשר נכנסו לבסוף האמריקנים לערים שורי ונהה, הם מצאו בשתיהן רק עיי חורבות. כך, לאחר שני חודשי לחימה, כבשו לבסוף האמריקנים את רצועת ההגנה היפנית העיקרית באי, שמרכזה היה בשורי. אולם ההתקפה, שהביאה את חיילי צבא היבשה ואת הנחתים לתוך המערכים הריקים של היפנים, העמידה בכפי הפיקוד האמריקני זו הפעם השנייה במערכה הזאת את השאלה הקרדינלית: היכן נמצאת הארמייה היפנית?

כיבוש בסיס הצי באוקינאוה

כיבוש בסיס הצי באוקינאוה סימל את מה שעתיד היה לקרות מאוחר יותר לארמייה 32 כולה. כוחות הצי באי בפיקודו של תת־אדמירל אוטה מינורו מנו 9,525 איש. אולם רק מעטים מהם היו מאומנים ללחום כחיילי חי"ר. הם היו ברובם גיסות אחזקה, שהוסבו בכורח הנסיבות לחיילי רגלים, אולם חסרו אימון, ארגון ואמצעים לפעולה רגלית. משימתם מתחילת המערכה הייתה להגן על חצי האי אורוקו במערב חלקו הדרומי של האי. כאשר קיבל תת־אדמירל אוטה את פקודת הנסיגה ממפקדת ארמייה 32 ב-26 במאי, נאמר בה כי עליו לסגת ב-2 ביוני, אולם עקב אי־הבנה הוא פקד על כוחותיו לסגת כבר ב-28 במאי לחצי האי קיאן. אולם הביצורים שם לא מצאו חן בעיני חיילי הצי והם - בניגוד לפקודה - חזרו למתחם שלהם בחצי האי אורוקו. את ההתקפה עליהם ביצעה דיוויזיית הנחתים מספר 6. זו הייתה התקפת לפיתה, שבה כוח נחתים אחד מהים בצפון חצי האי, ואילו כוח נוסף תקף קרקעית ממזרח. ההתקפה החלה ב-4 ביוני בבוקר, ואף שהמגינים לא הוכשרו ללוחמת חי"ר, עלה בידם - בעזרת הרבה נחישות והקרבה

נחתים ושריון אמריקניים עושים שימוש בלהבירים להכנעת היפנים המתחבאים במערות

אינטנסיביות. לכוחות 200 מטוסים יפניים תקפו את אוניות הצי האמריקניות והשיגו 13 פגיעות ב-12 ספינות. ההערכה היא כי ביומיים האלה בלבד איבדו היפנים כ-170 מטוסים. אולם הצי האמריקני נשבר, ואדמירל מיצ'ר, מפקד כוח משימה 58 - כוח נושאות המטוסים העיקרי במערכה - ביקש לסגת לאחר שספג במשך 59 ימי המערכה אבדות כבדות. בתוך כך נפגעה באופן חמור ספינת הדגל של אדמירל מיצ'ר, נושאת המטוסים "בנקר היל". על סיפונה נהרגו 350 מלחים, והוא נאלץ לעבור לנושאת המטוסים

שנמשכה מסוף מאי, הצליחו האמריקנים לחדש את המגע עם היפנים. בניגוד להערכותיו של מפקד ארמייה 10 האמריקנית, לוטננט-גנרל בקנר, הצבא היפני לא התפורר, אלא נסוג בצורה מסודרת, ובפני האמריקנים עמדו שוב מערכי הגנה מבוצרים שצריך היה לכובשם. מפקד ארמייה 10 חילק את המשימה בין שני הקורפוסים: הנחתים קיבלו את מערב האי (הפעם בהרכב של שלוש דיוויזיות - 1, 2 ו-6), ואילו קורפוס 24 תקף דרומה במרכז ובמזרח.

לאחר ארבעה ימי הכנות פתחו האמריקנים במתקפה, שאת המאמץ העיקרי בה ביצעו דיוויזיה 96 ודיוויזיה 7 ב-10 ביוני. באותו יום הציע לוטננט-גנרל בקנר ללוטננט-גנרל אושיגימה להיכנע. אומנם הצעת הכניעה הגיעה אל המפקד היפני רק שבוע אחר כך, אבל זה לא שינה מאומה: ההצעה הייתה בכל מקרה נענית בשלילה, שכן כניעה כלל לא הייתה אופציה מבחינתו של אושיגימה. ב-12 ביוני התנהל הקרב המכריע על רכס יאזו-דקה, המתלול הדרומי ביותר באי, אולם רק ב-21 ביוני, יותר משבועיים לאחר יצירת המגע עם המתחם הארמיני היפני בדרום האי, עלה בידי צבא ארה"ב למוטטו. האמריקנים עשו זאת באמצעות התקפה חזיתית, שבה הפעילו עוצמת אש אדירה, שכללה שימוש מסיבי בפצצות נפלים ובטנקי להביור. הפעם לא היה ליפנים מענה, שכן באותו שלב הם נותרו ללא נשק נגד טנקים.

מותם של שני מפקדי הארמיות

מאז כיבושם של מערכי שורי היו לאמריקנים 1,555 הרוגים ו-6,602 פצועים. בין ההרוגים היה גם מפקד ארמייה 10 (מפקד הארמייה האמריקני היחיד שנהרג בקרב במלחמת העולם השנייה), לוטננט-גנרל סימון בוליבר בקנר הבן. הוא נהרג ב-18 ביוני בעת שעמד בתוך עמדת תצפית במערב האי שם פיקח על מבצע של הנחתים. מותו נגרם מרסיס אלמוג שניתז לחזהו בעקבות התפוצצות של פגז יפני. במקומו מונה לפקד על ארמייה 10 (למעשה עד סוף המערכה) המפקד הבכיר ביותר באי, מייג'ור-גנרל גייגר, שהיה עד אז מפקד קורפוס הנחתים. למפקד הקורפוס מונה גנרל ג'וזף "ג'ו" החמוץ" סטילוול. יום לאחר נפילתו של מפקד הארמייה נהרג גם סגן מפקד דיוויזיה 96, בריגדיר-גנרל קלאודיוס מ' איסלי מכדורי מקלע יפני. בקרב החיילים והקצינים היפנים שררה התפיסה שלא נופלים חיים בידי האויב. ככל שהתקדמו האמריקנים יותר וכבשו עוד ועוד עמדות יפניות, גברה תופעת ההתאבדות של חיילים ושל קצינים יפנים. אלה התאבדו בצעד אל תוך שטחי ההשמדה של הארטילריה האמריקנית או בפיצוץ רימוני יד שאותם הצמידו אל גופם. ב-22 ביוני, לאחר שהיה ברור סופית כי לא נותרו עוד חיילים יפנים בין האמריקנים המתקדמים למפקדת ארמייה 32 היפנית, התאבדו מפקד הארמייה, לוטננט-גנרל מיטסורו אושיגימה, וראש מטהו,

להחזיק מעמד במשך תשעה ימים, עד 13 ביוני. שעות אחדות לפני שהאמריקנים השלימו את כיבוש חצי האי אורוקו התאבדו תת-אדמירל אוטה וחמישה מקציני מטהו. 159 מלחים יפנים נכנעו - והיו לשבויים היפנים הראשונים שנפלו בידי האמריקנים במערכה הזאת. כל האחרים נהרגו.

חצי האי קיאן - המערכה האחרונה

נסיגתה של ארמייה 32 לדרום המרוחק של אוקינאווה הייתה פרשה הירואית וטראגית כאחת. אף שהתמרון נוהל בהצלחה - מתחת לאכפם של האמריקנים ובלי שאלה ירגישו בכך - הייתה זו סדרת מסעות ליליים בגשם ובקור, לרוב רגלית ועם משא כבד על הגב או בעגלות נגררות. יתר על כן, לנסיגת הצבא התלוותה נסיגתם של עשרות אלפי אזרחים מנהה ומשורי, שחששו ליפול חיים בידי צבא ארה"ב. לרוב התבצעה התנועה תחת הפצצות והפגזות מתמשכות של האמריקנים, ואלה גבו מחיר כבד בקרב החיילים והאזרחים הנסוגים. את מה שלא הצליחו ההפגזות וההפצצות האמריקניות להשיג כשהיפנים היו בביצוריהם, הן הצליחו להשיג כאשר היפנים נסוגו ושהו בשטחים פתוחים. כאשר הושלמה הנסיגה, ב-4 ביוני, התייצבו במפקד שערכה ארמייה 32 רק 60% מהלוחמים שנכחו רק שבועיים קודם לכן במערכי שורי: נותרו 30 אלף חיילים מתוך 50 אלף החיילים. במהלך הנסיגה הזאת גם נהרגו עשרות אלפי אזרחים. הם לא נעו רק בלילה ולא היו מאורגנים או מוכוונים כמו יחידות הצבא, ולכן מצאו את עצמם לעיתים קרובות בשטחי ההשמדה של עוצמת האש האמריקנית.

בחצי האי קיאן נערכו שרידי ארמייה 32 במתחם ארמיני אחד, שחזיתו הייתה 9 ק"מ ועומקו 7 ק"מ. את המערכים הקדמיים על רכס יאזו-דקה תפסו דיוויזיה 24 וחטיבה 44, בעוד שאת מערכי העומק תפסה דיוויזיה 62. גם המערכים האלה כללו בעיקר מערות ומחילות מבוצרות שהוכנו מראש על המתלול האחרון, הדרומי ביותר באי, עם הגב לים. למתחם הדרומי הגיעו אמנם כ-30 אלף חיילים, אולם הם הביאו איתם בעיקר את נשקם האישי. הנשק המסייע אבד ברובו, ואף שהארטילריה הצליחה לסגת, הרי תחמושתה הייתה מועטה ביותר. הודות להסבת גיסות שירותים לחיילים קרביים נראו היחידות "על הנייר" במצבה מתקבלת על הדעת: במערב הגמרה נערכה דיוויזיה 24 עם 12 אלף חיילים (85% מהתקן); חטיבה 44 נערכה במזרח הגמרה עם 3,000 חיילים (67% מהתקן), ואילו דיוויזיה 62, הדרג השני הארמיני, נערכה במערכים העורפיים עם 7,000 חיילים (60% מהתקן). אולם, כאמור, החיילים היו ברובם תגבורות שנלקחו מיחידות מקצועיות ומיחידות שירותים, ורמתם הייתה נמוכה ביותר. הצבא האמריקני, שהופתע לחלוטין במוצאו את מערכי שורי ריקים, לא הצליח לשמור מגע עם הארמייה היפנית הנסוגה. רק כעבור יומיים, ב-6 ביוני, לאחר שפסקה סוכת הגשמים

חיילים אמריקנים מצדיעים בעת הנפת דגל ארה"ב לראשונה על אדמת יפן

סיכום ותוצאות

במערכה על אוקינאווה נהרגו 188 אלף יפנים, יותר ממחציתם אזרחים. רק 7,500 לובשי מדים יפנים נכנעו - מרביתם מקרב ה"בויטאי" (אזרחים שגויסו בראשית השנה לתפקידים עורפיים). כל האחרים נהרגו, ובהם 60 אלף חיילים, 9,000 חיילי הצי ועוד 19 אלף "בויטאי". המספר הרב של ההרוגים נבע בעיקר מהמסורת של הצבא הקיסרי היפני שחיילים אינם נופלים בשבי.

אולם נוסף על החיילים היפנים נהרגו עוד יותר מ-100 אלף אזרחים - יותר משליש מהאוכלוסייה הבלתי לוחמת באזורי הלחימה. האזרחים נהרגו ברובם כתוצאה מההפצצות ומההכנזות של האמריקנים - בעיקר בראשית חודש יוני, בעת הנסיגה הגדולה משורי לדרום האי. אך לא כל האזרחים נהרגו מאש האמריקנים. אלפים שמו קץ לחייהם, משום שחששו מהצפוי להם תחת הכיבוש האמריקני. לעיתים התאבדו ביחד משפחות שלמות והיו גם התאבדויות

לוטננט-גנרל איסומו צ'ו. הם עשו זאת בדרך המסורתית: לאחר סעודה חגיגת הם ביצעו ספוקו, וראשיהם הותזו בחרבות על-ידי עוזריהם. המפקדים הבכירים היפנים התאבדו ברובם, אולם אחדים מהקצינים, ובהם קולונל יהרה, קצין האג"ם של הארמייה, צוו על-ידי מפקדיהם להישאר בחיים וליכול בשבי האמריקני (גורל חסר כבוד ומר ממוות מבחינתם) כדי שידווחו על המערכה לדורות הבאים. לאחר מותם של מפקד הארמייה ושל קציני מטהו עדיין נמשכה התנגדות של חיילים יפנים בכיסים מבודדים בכל רחבי האי. מבצעי הטיהור לחיסול הכיסים האלה נמשכו עוד 10 ימים. רק ב-2 ביולי 1945 הודיעו האמריקנים כי תמה המערכה על אוקינאווה.

במערכה על אוקינאווה נהרגו 188 אלף יפנים, יותר ממחציתם אזרחים. רק 7,500 לובשי מדים יפנים נכנעו. כל האחרים נהרגו, ובהם 60 אלף חיילים, 9,000 חיילי הצי ועוד 19 אלף "בויטאי". המספר הרב של ההרוגים נבע בעיקר מהמסורת של הצבא הקיסרי היפני שחיילים אינם נופלים בשבי

היה שוויון במספרי הנפגעים בשני הצדדים. ההישג יוצא הדופן הזה הושג על ידי מגיני האי, שהיו מנותקים למעשה משאר הכוחות והמשאבים של הצבא היפני, בלי שאפשר היה לתגברם, לתספקם או לפנותם. בתנאים האלה החליטה מפקדת ארמייה 32 לנהל את קרב ההגנה העיקרי בדרום האי. ההחלטה הזאת הובילה לבנין מערכת ביצורים ייחודית בדרום האי, שהתבססה על מערות ועל מחילות מבוצרות, ששימשו עמדות לנשק המסייע - תותחים ומרגמות - שאותם איבטח חי"ר נחוש, שאומן לנהל קרבות מגע. מערכי הביצורים מוקמו ברובם במדרון אחורי, כך שהאמריקנים נאלצו תדיר להגיע לקרבות פנים אל פנים. ההחלטות האלה שקיבלה מפקדת ארמייה 32 הרבה לפני תחילת המערכה, ושהיו מקוריות וייחודיות, יצרו למעשה תורת לחימה חדשה שהתאימה לנסיבות ואיפשרה לחיילים היפנים - גם בתנאים הגרועים שבהם נכנסו למערכה - להיות יריב שקול, אם לא למעלה מזה, לעוצמת האש האמריקנית.

המחיר שנאלצו האמריקנים לשלם בעבור כיבוש האי הקטן הזה היה שיקול מרכזי בהחלטתם שלא לפלוש לאיים המרכזיים של יפן אלא לסיים את המלחמה באמצעות הטלתן של שתי פצצות אטום על הירושימה ועל נגסקי.

הערות

1. חלקיקינול (נומוהאן כפי היפנים) הוא אזור במסגש הגבולות מנצ'וריה-מונגוליה-סיביר, שבו התנהלה מערכה בין הצבא האדום לצבא היפני ב-1939. המערכה הסתיימה בתבוסה יפנית, שכן הם לא היו מוכנים ללוחמה משוריינת. בעקבות התבוסה הקימו היפנים דיוויזיות כבדות (משוריינות).

מקורות

1. Thomas M. Huber, **Japan's Battle of Okinawa, April-June 1945**, Leavenworth, Paper no. 18 1990
2. Roy E. Appleman, James M. Burns Russell, A. Gugeler and John Stevens **Okinawa: The Last Battle**, CMH, US Army, Washington DC, 1948
3. Arnold G. Fisch, **RYUKYUS**, CMH, US Army, Washington DC, 1990
4. Masahide OTA, **This Was The Battle of Okinawa**, Naha, 1981
5. Professor Col. (Ret) Sugino Yoshio, **Evacuation of Inhabitants within Okinawa**, NDA, Yokosuka, 1995
6. JGSDF Staff College, **2nd Japan USA Military History Exchange**, Okinawa Campaign PART 1: Col. Shiro Tagani, "The Leadership Problems of the Imperial General HQ that appeared in the Okinawa Campaign", PART 2: LTC Masahiro Nikami, "62nd Division Crisis and Commitment of Bulk of 32nd Army to the Northern Front", PART 3: LTC Hitoshi Nishimura, "Command and Staff Activities in the Offensive Operation of 4 May 1945", Tokyo, 1985

קולקטיביות של קבוצות אזרחים. ההתאבדות הקבוצתית המפורסמת ביותר הייתה של 219 תלמידות הסמינר למורים של אוקינאוה, שגויסו בראשית השנה יחד עם 18 ממורותיהן ככוח עזר רפואי לבית-חולים שדה של ארמייה 32. הן שירתו בנאמנות בתפקיד הקשה הזה ובתנאים הנוראיים ביותר עד לסוף המערכה. לקראת הסוף, כשהן מושפעות עמוקות מהתעמולה היפנית שייתפסו וייאנסו (רובן ככולן היו בתולות) על ידי כושים אמריקנים שיחסלו אותן אחר כך, הן התאבדו ביחד במערה ששימשה את בית-החולים במיקומו האחרון באי. (במקום שוכן כיום מוזיאון). רק שלוש תלמידות (מתוך 222 בסך הכול) נותרו בחיים וסיפרו את הסיפור.

אבדות האמריקנים במערכה היו אף הן עצומות ביחס לגודל השטח ולעליונות שממנה נהנו בים, באוויר וביבשה. אם אבדות היפנים נמדדות כמעט אך ורק בקטגורית ההרוגים, הרי אצל האמריקנים המורכבות גדולה יותר:

הרוגים: 12,520 (מתוכם נהרגו מאש אויב בשדות הקרב 6,319 חיילים. עוד 6,201 חיילים מתו בבתי-החולים מפצעייהם או ממחלות).

פצועי לחימה: 32,943.

נפגעים מפעולות לא קרביות (תאונות ומחלות): 27,075.

סך כל האבדות: 72,538

נוסף על האבדות האלה בקרבות היבשה נהרגו בים - על אוניות הצי - עוד 4,907 אמריקנים ו-4,824 נפצעו. עוד אלפי מלחים אמריקנים סבלו מתשישות קרב, מהלם וממחלות. 36 ספינות אמריקניות הוטבעו במהלך המערכה ו-368 ניזוקו קשה ויצאו מכלל פעולה - האבדות הכבדות ביותר שספג אי-פעם הצי האמריקני במערכה כלשהי. האמריקנים איבדו במערכה גם 763 מטוסים.

המספר הרב של האבדות בשני הצדדים נבע מעוצמת האש המודרנית, אשר הופעלה בשטח קטן יחסית. הייתה זו מערכת שחיקה דוגמת זו שהתנהלה בחפירות של מלחמת העולם הראשונה, אולם עם הקטלניות של נשק חדיש בהרבה. אם נבדוק לעומק את מספרי האבדות (הרוגים, פצועים, נעדרים וחולים) של שני הצבאות, הרי יתברר שהם היו כמעט זהים. (אצל היפנים כמעט כל האבדות הן הרוגים בגלל התפיסה שלהם שאסור להיכנע. מה שאין כך, כמובן, אצל האמריקנים).

אף שהיפנים הובסו במערכה, הרי קרב ההגנה שהם ניהלו ראוי להערצה. הם סבלו מנחיתות של יותר מ-2:1 בכוח אדם ו-10:1 בעוצמת האש ובאמצעי הלחימה ביבשה, ולמרות זאת החזיקו מעמד במשך שלושה חודשים - כי חמישה מההערכות הראשוניות של האמריקנים. יתר על כן, המגנים היפנים גרמו אבדות כבדות לאמריקנים, ולמעשה